

Teaching Guide

Identifying Data					2023/24
Subject (*)	Developmental Psychology		Code	652G03003	
Study programme	Grao en Educación Social				
Descriptors					
Cycle	Period	Year	Type	Credits	
Graduate	1st four-month period	First	Basic training	6	
Language	Spanish				
Teaching method	Face-to-face				
Prerequisites					
Department	Psicoloxía				
Coordinador	Ferradás Canedo , María del Mar	E-mail	mar.ferradasc@udc.es		
Lecturers	Ferradás Canedo , María del Mar Freire Rodríguez, Carlos	E-mail	mar.ferradasc@udc.es carlos.freire.rodriguez@udc.es		
Web					
General description	<p>A materia "Psicoloxía do desenvolvemento" pretende aportar unha formación básica no plano de estudos do Grao en Educación Social. O obxectivo xeral da mesma é que o alumnado acade un coñecemento sobre as distintas etapas que constitúen o desenvolvemento ao longo do ciclo vital, así como das necesidades e demandas específicas de cada unha delas. Aspectos, todos eles, esenciais para poder emprender as tarefas vencelladas á futura actividade profesional do/a educador/a social (i.e., deseño, desenvolvemento e avaliación de proxectos educativos dirixidos a persoas de distintas idades e condicións, desde a infancia até a vellez). Así mesmo, a inclusión de contidos referidos, non só ao desenvolvemento típico ou normativo, senón tamén ás dificultades ao longo do ciclo vital, é un aspecto necesario na formación do futuro profesional da Educación Social, na medida en que responde á posibilidade de que estes exerzan as súas funcións con persoas con diversos tipos de problemas ou situacións de discapacidade ou dependencia. Deste xeito, coñecer o proceso de desenvolvemento humano nas súas distintas facetas (física, cognitiva, social e emocional) ao longo de toda a vida é un requisito imprescindible para poder realizar calquera das intervencións con persoas que un/unha educador/a social pode levar a cabo.</p>				

Study programme competences / results

Code	Study programme competences / results
A1	Coñecer os campos da educación social e recoñecer novos ámbitos emerxentes.
A2	Comprender os supostos e fundamentos históricos, pedagóxicos, psicolóxicos e sociolóxicos da acción socioeducativa e os seus ámbitos de actuación, valorando as súas implicacións.
A4	Distinguir os estadios evolutivos das persoas, e interpretar as súas implicacións educativas.
A5	Identificar e analizar os factores contextuais que afectan os procesos de intervención socioeducativa.
A9	Deseñar e desenvolver proxectos, programas e servizos nos diferentes campos de intervención profesional promovendo a participación e o desenvolvemento comunitario.
A11	Observar, analizar, interpretar procesos de mediación social, cultural e educativa.
A12	Mediar en situacións de risco e conflito.
A14	Identificar e emitir xuízos razoados sobre problemas socioeducativos para mellorar a práctica profesional.
A15	Elaborar e xestionar medios e recursos para a intervención socioeducativa.
A17	Formar axentes de intervención socioeducativa e comunitaria.
B1	Elaborar, analizar, sintetizar, valorar e transmitir criticamente a información.
B2	Redactar e presentar informes técnicos, memorias, regulamentos ou calquera outro documento básico que contribúa a regular a acción socioeducativa.
B4	Deseñar e impulsar espazos socioeducativos en contextos de diversidade atendendo á igualdade de xénero, á equidade e respecto aos dereitos humanos, favorecendo o empoderamento das persoas e colectivos ubicados en situacións de desvantaxe social.
B5	Capacidade de mostrar actitudes coherentes coas concepcións éticas e deontolóxicas propias da profesión.
B6	Adquirir e dominar habilidades comunicativas que permitan transmitir información, ideas e propostas a diversas audiencias.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Learning outcomes			
Learning outcomes	Study programme competences / results		
Coñecer o obxecto de estudo da disciplina, a súa definición e os seus antecedentes históricos.	A1 A2		
Comprender as distintas perspectivas teóricas nas que se basea o estudo do desenvolvemento ao longo do ciclo vital.	A2 A11		C1 C8
Coñecer as distintas etapas que conforman o ciclo vital e os procesos de desenvolvemento ao longo do mesmo.	A4	B2	C1 C6
Identificar e comprender os cambios, desaxustes e conflitos que poden xurdir desde a concepción até a morte do individuo.	A5 A12 A14 A15	B4	C4 C7
Valorar a importancia da contorna socio-cultural nos procesos de desenvolvemento.	A2 A5 A9	B4	C4
Acadar inquietudes éticas en relación ás implicacións socioeducativas dos coñecementos adquiridos	A17	B5	C4
Acadar hábitos de estudo, de análise crítica e de discusión que promovan a construción activa do coñecemento por parte do alumnado.		B1 B6	C6

Contents	
Topic	Sub-topic
Introdución á Psicoloxía do desenvolvemento	Concepto de desenvolvemento Obxecto da Psicoloxía do desenvolvemento Ámbitos, etapas e contextos de desenvolvemento Factores determinantes do desenvolvemento Evolución histórica da Psicoloxía do desenvolvemento
Perspectivas teóricas na Psicoloxía do desenvolvemento	Modelos e paradigmas na Psicoloxía do desenvolvemento Principais orientacións teóricas na Psicoloxía do desenvolvemento: - Teorías psicoanalíticas - Teorías da aprendizaxe - Teorías cognitivas - Teorías sociobiolóxicas - Teorías contextuais
O desenvolvemento na infancia	Desenvolvemento físico na primeira infancia, na nenez temperá e na infancia media e tardía Desenvolvemento cognitivo na primeira infancia, na nenez temperá e na infancia media e tardía Desenvolvemento lingüístico na primeira infancia, na nenez temperá e na infancia media e tardía Desenvolvemento socio-emocional na primeira infancia, na nenez temperá e na infancia media e tardía

O desenvolvemento na adolescencia	Desenvolvemento físico: adrenaquia e gonadaquia Desenvolvemento cognitivo: a etapa das operacións formais Desenvolvemento socio-emocional: - Autoconcepto e autoestima - Relacións familiares - Relacións cos iguais - Relacións de parella
O desenvolvemento na etapa adulta	Cambios físicos na xuventude e na madurez Desenvolvemento cognitivo na xuventude e na madurez: intelixencia e procesamento da información Desenvolvemento socio-emocional na xuventude e na madurez: traballo, relacións sociais, relación de parella, fillos.
O desenvolvemento na vellez	Cambios físicos na vellez Desenvolvemento cognitivo: a memoria das persoas maiores O benestar psicolóxico na vellez

Planning				
Methodologies / tests	Competencies / Results	Teaching hours (in-person & virtual)	Student?s personal work hours	Total hours
Collaborative learning	A1 A4 A14 A15 B1 C4 C6 C7	4	26	30
Workbook	A1 A2 A17 B5 C4 C6	2	4	6
Document analysis	A1 A2 A5 A11 A14 B1 C6	2	18	20
Student portfolio	A1 A2 A4 A5 A9 A14 A15 B1 B4 B6 C4 C7	1	14	15
Mixed objective/subjective test	A1 A2 A4 A5 A14 A17 C4	3	30	33
Summary	B1 B2 B5 B6	1	3	4
Introductory activities	A1 A5 A14 B6 C7	1	0	1
Problem solving	A5 A9 A12 A14 B1 C6	1	1	2
Simulation	A12 A14 A17 B4 B5 B6 C4	1	1	2
Laboratory practice	A1 A2 A4 A5 A14	1	1	2
Directed discussion	A1 A4 A5 A12 A14 B1 B4 B5 B6 C1 C7	3	3	6
Glossary	A1 A2 A4	1	1	2
Guest lecture / keynote speech	A1 A2 A4 A5 A17 C6 C7 C8	21	0	21
Personalized attention		6	0	6

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Collaborative learning	Ao longo do curso o alumnado traballará en diversas actividades en pequeno grupo. O obxectivo desta metodoloxía é favorecer a aprendizaxe colaborativa dos estudantes, incidindo na importancia da planificación e a coordinación conxunta.
Workbook	O profesorado propondrá algunhas lecturas para a profundización dalgúns dos contidos da materia.

Document analysis	Afondarase no estudo de diversos contidos relacionados coa materia a través da análise de documentais audiovisuais e textos escritos.
Student portfolio	O alumnado deberá ir elaborando un dossier coas actividades propostas ao longo do curso. Este dossier será individual e deberá entregarse para a súa avaliación ao finalizar o cuadrimestre, nunha data a concretar polo profesorado.
Mixed objective/subjective test	O exame dos contidos abordados nas sesións expositivas consistirá nunha proba mixta que incluírá preguntas tipo test e de resposta curta (preguntas a responder en poucas liñas, nunha soa palabra, de completar mediante un exemplo, de unir por flechas, etc.). As preguntas tipo test mal respostadas restan.
Summary	Consiste nunha síntese dos principais contidos traballados. É un recurso óptimo para facilitar a comprensión do texto e a concentración persoal sobre o material obxecto de estudo. É tamén unha axuda importante para o repaso e a preparación de exames.
Introductory activities	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe co fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativas, que partan dos saberes previos do alumnado.
Problem solving	Nalgunhas das actividades a desenvolver nas sesións interactivas, solicitarase ao alumnado que elabore ideas e estratexias para resolver diversos problemas e situacións relacionadas con algún dos contidos estudados.
Simulation	Técnica de dinámica de grupos que ten como obxectivo axudar a desenvolver a perspectiva social e a empatía mediante a representación de diferentes papeis dentro de situacións conflitivas onde interveñen diferentes posturas que teñen que ser combinadas. Utilízase para traballar as relacións interpersoais, o comportamento, os valores e as actitudes.
Laboratory practice	Durante as sesións interactivas, desenvolverase algunha actividade de carácter experimental para analizar os procesos de cambio e maduración cognitiva dos seres humanos.
Directed discussion	Tanto nas sesións expositivas como nas interactivas o profesorado propondrá algunhas situacións controvertidas co obxecto de que o alumnado debata sobre as súas implicacións desde a perspectiva da Educación Social.
Glossary	Nalgunhas das actividades propostas durante o curso, pedirase ao alumnado que defina e explique sucintamente algúns dos conceptos chave no estudo do desenvolvemento humano.
Guest lecture / keynote speech	As sesións maxistras desenvolveranse nas sesións expositivas con todo o grupo clase. Nelas, o profesorado presentará e explicará mediante power points os conceptos máis importantes en cada un dos contidos contemplados no temario.

Personalized attention

Methodologies	Description
Student portfolio	Tanto a preparación do exame como a realización das actividades que se incluírán no portafolio serán obxecto de atención individualizada ao longo do curso durante as horas de titorías. Estas titorías faranse preferentemente de forma presencial (titorías individuais), previa cita por correo electrónico. Porén, poderán desenvolverse titorías de forma virtual (correo electrónico, Moodle e Teams).
Mixed objective/subjective test	

Assessment

Methodologies	Competencies / Results	Description	Qualification
Student portfolio	A1 A2 A4 A5 A9 A14 A15 B1 B4 B6 C4 C7	En relación co portafolio valorarase: <ul style="list-style-type: none"> - A adecuación metodolóxica das propostas de traballo. - A profundidade do contido. - O dominio das aplicacións empregadas na elaboración das propostas educativas. - A utilización de fontes documentais complementarias e actuais. - A presentación e a claridade na exposición. 	30
Mixed objective/subjective test	A1 A2 A4 A5 A14 A17 C4	- Nas preguntas tipo test presentarase varias alternativas de resposta onde só unha delas será a correcta. Penalizaranse aquelas respostas erróneas. - Nas preguntas de resposta curta valorarase a precisión e a claridade nas respostas. Trátase de amosar que se comprende e se domina o que se pregunta.	70

Assessment comments

OPCIÓN A

Alumnado con dedicación completa: asistencia/participación nas actividades de clase igual ou superior ao 85%:

- a) Elaboración e presentación do portafolio/dosier de prácticas (30%).
- b) Exame escrito (tipo proba mixta) sobre os contidos da materia (70%).

OPCIÓN B

Alumnado con dispensa académica de exención de asistencia, recoñecida pola Facultade de Ciencias da Educación da UDC:

Terá que asistir a unha titoría na que concretar a porcentaxe de asistencia mínima e a metodoloxía de avaliación.

OBSERVACIÓNS ADICIONAIS:

Para o alumnado que se acolla á opción A:

1. Para superar a materia é necesario obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación (dosier e proba mixta).
2. O dosier presentárase antes da data do exame oficial (para presentarse ao exame é condición indispensable ter presentado o dosier).

Para todo o alumnado (opcións A e B):

1. A convocatoria de xullo (2ª oportunidade) estará sometida aos mesmos criterios que a convocatoria de xaneiro (1ª oportunidade).
2. Segundo establecen as "Normas de avaliación, revisión e reclamación das cualificacións dos estudos de grao e mestrado universitario (aprobada o 19/12/2013 e modificada o 30/04/2014) no Art. 21.2: Considerarase como "Non presentado" (NP) a aquel estudante que, estando matriculado na materia, non concorra ás distintas actividades de avaliación que se establecen para o curso académico.

Así, será cualificado como "Non presentado" cando:

- a) Non complete o proceso de avaliación continua, nas condicións que figure na guía docentes, ou
- b) Non se presente á proba do período oficial de avaliación.

3. Segundo

o artigo 11, apartado 4 b), do Regulamento disciplinar do estudantado da UDC:

"A realización fraudulenta das probas ou actividades de avaliación, unha vez comprobada, implicará directamente a cualificación de suspenso na convocatoria en que se cometa: o/a estudante será cualificado con "suspenso" (nota numérica 0) na convocatoria correspondente do curso académico, tanto se a comisión da falta se produce na primeira oportunidade como na segunda. Para isto, procederase a modificar a súa cualificación na acta de primeira oportunidade, se fose necesario".

Sources of information

Basic	<ul style="list-style-type: none"> - Delgado, B. (2008). Psicología del desarrollo. Desde la infancia a la vejez. . UNED: McGraw Hill. - Giménez-Dasí, M. y Mariscal, S. (2008). Psicología del desarrollo. Desde el nacimiento a la primera infancia.. UNED: McGraw Hill. - Papalia, D. E., Olds, S. W. y Feldman, R. S. (2009). Psicología del desarrollo. De la infancia a la adolescencia. México D. F.: McGraw Hill. - Papalia, D. E., Olds, S. W. y Feldman, R. S. (2010). Desarrollo humano. . México D. F.: McGraw Hill. - Santrock, J. W. (2006). Psicología del desarrollo. El ciclo vital. . Madrid: McGraw Hill.
Complementary	<ul style="list-style-type: none"> - Freire, C., y Ferradás, M. M. (2016). Calidad de vida y bienestar en la vejez. Madrid: Pirámide - Serulnikov, A., y Suárez, R. (2001). Piaget para principiantes. Buenos Aires, Argentina: Era Naciente SRL

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus

Other comments

Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable, recoméndase enérxicamente ao alumnado que os traballos documentais que se realicen nesta materia sexan desenvolvidos en formato dixital. De realizárense en papel, seguiranse na medida do posible as seguintes recomendacións xerais:- Non se empregarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a realización de borradores.

Así mesmo, esta materia abogará pola utilización dunha linguaxe inclusiva, tanto nas intervencións nas aulas como nos contidos traballados e actividades desenvolvidas. En coherencia con esta perspectiva, fomentarase a perspectiva de igualdade de xénero, tanto nas interaccións co alumnado como nos contidos desenvolvidos na materia.

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.